

D E K R E T

z dnia 29 sierpnia 1945 r.

w sprawie postępowania o ubezwłasnowolnienie.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz.U.R.P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. W postępowaniu o ubezwłasnowolnienie stosuje się przepisy części ogólnej kodeksu postępowania niespornego, o ile przepisy poniższe nie stanowią inaczej.

Art. 2. Sprawy o ubezwłasnowolnienie należą do właściwości sądów okręgowych, które rozpoznają je w składzie trzech sędziów.

Art. 3. § 1. Właściwym miejscowo jest sąd miejsca zamieszkania osoby, która ma być ubezwłasnowolniona, a gdyby osoba ta nie miała miejsca zamieszkania w Polsce — sąd miejsca jej pobytu w Polsce.

§ 2. W braku podstaw, wskazanych w § 1, właściwość miejscową oznacza się według przepisów części ogólnej kodeksu postępowania niespornego.

Art. 4. Uczestnikami postępowania są z mocy samego prawa prócz wnioskodawcy:

- 1) osoba, która ma być ubezwłasnowolniona,
- 2) jej przedstawiciel ustawowy,
- 3) prokurator z wyjątkiem przypadku, gdy ubezwłasnowolnienie ma być orzeczone z powodu marnotrawstwa.

Art. 5. § 1. Ilekroć według przepisów, obowiązujących w postępowaniu o ubezwłasnowolnienie, wymagane jest wezwanie do stawiennictwa lub wysłuchanie osoby, która ma być ubezwłasnowol-

niona, albo doręczenie jej pism sądowych, sąd może czynności tych zaniechać tylko wówczas, jeżeliby ze względu na stan zdrowia tej osoby, stwierdzony orzeczeniem biegłego, czynność tę należało uznać za bezwzględnie niecelową.

§ 2. W tym przypadku należy celem strzeżenia w toku postępowania praw osoby, która ma być ubezwłasnowolniona, ustanowić kuratora, chyba że ma ona przedstawiciela ustawowego, który nie jest wnioskodawcą.

Rozdział II.

Doradca tymczasowy.

Art. 6. § 1. Jeżeli ubezwłasnowolnioną ma być osoba pełnoletnia, sąd może na wniosek lub z urzędu przy wszczęciu lub w toku postępowania ustanowić dla niej doradcę tymczasowego, jeżeli uzna to za konieczne celem ochrony tej osoby lub jej majątku.

§ 2. Przed ustanowieniem doradcy tymczasowego należy wysłuchać osobę, która ma być ubezwłasnowolniona.

§ 3. Postanowienie o ustanowieniu doradcy tymczasowego staje się skuteczne z chwilą doręczenia go osobie, która ma być ubezwłasnowolniona.

Art. 7. § 1. Osoba, dla której ustanowiono doradcę tymczasowego, ma ograniczoną zdolność do działań prawnych narówni z osobą ubezwłasnowolnioną częściowo.

§ 2. Doradca tymczasowy jest przedstawicielem ustawowym tej osoby.

Art. 8. § 1. Postanowienie o ustanowieniu doradcy tymczasowego należy uchylić:

- 1) jeżeli osoba, która ma być ubezwłasnowolniona, nie potrzebuje nadal ochrony;

2) jeżeli wniosek o ubezwłasnowolnienie został prawomocnie oddalony lub postępowanie umorzono;

3) jeżeli na skutek orzeczenia o ubezwłasnowolnieniu ustanowiony został opiekun lub kurator.

§ 2. W przypadku, przewidzianym w § 1 pkt 2, ustanowienie doradcy tymczasowego nie ma wpływu na ważność czynności prawnych, dokonanych przez osobę, dla której doradca został ustanowiony. Ważne są również czynności prawne doradcy tymczasowego. W razie kolizji ważna jest czynność dokonana wcześniej.

Art. 9. § 1. O ustanowieniu lub odwołaniu doradcy tymczasowego, należy z urzędu zawiadomić władzę opiekuńczą.

§ 2. Na postanowienie w przedmiocie ustanowienia lub odwołania doradcy tymczasowego służy zażalenie. Skarga kasacyjna nie jest dopuszczalna.

Rozdział III.

Postępowanie.

Art. 10. § 1. Z wnioskiem o wszczęcie postępowania może wystąpić:

- 1) małżonek osoby, która ma być ubezwłasnowolniona,
- 2) jej krewni w linii prostej oraz rodzeństwo,
- 3) jej przedstawiciel ustawowy,
- 4) prokurator z wyjątkiem przypadku, gdy ubezwłasnowolnienie ma być orzeczone z powodu marnotrawstwa.

§ 2. Krewni osoby, która ma być ubezwłasnowolniona, nie mają prawa składania wniosku o wszczęcie postępowania, jeżeli osoba ta ma przedstawiciela ustawowego.

§ 3. Wniosek o ubezwłasnowolnienie częściowe może być zgłoszony na jeden rok przed pełnoletnością osoby, która ma być ubezwłasnowolniona.

Art. 11. Jeżeli według wniosku ubezwłasnowolnienie ma być orzeczone z powodu choroby psychicznej lub niedorozwoju psychicznego, sąd może przed wszczęciem postępowania zażądać przedłożenia świadectwa lekarskiego o stanie psychicznym osoby, która ma być ubezwłasnowolniona.

Art. 12. Jeżeli ubezwłasnowolnienie ma nastąpić z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju psychicznego lub narkomanii, osoba, która ma być ubezwłasnowolniona, musi być zbadana przez jednego lub więcej biegłych lekarzy, w miarę możliwości psychiatrów.

Art. 13. § 1. Sąd może, jeżeli na podstawie opinii biegłego lekarza uzna to za niezbędne, za-

rządzić oddanie osoby, która ma być ubezwłasnowolniona, pod obserwację w zakładzie leczniczym na czas nie dłuższy niż sześć tygodni. Termin ten sąd może w wyjątkowych przypadkach przedłużyć do trzech miesięcy.

§ 2. Przed wydaniem postanowienia należy wysłuchać uczestników postępowania.

§ 3. Na postanowienie, zarządzające oddanie do zakładu, służy zażalenie. Skarga kasacyjna nie jest dopuszczalna.

Art. 14. Orzeczenie w sprawie ubezwłasnowolnienia może zapaść tylko po przeprowadzeniu rozprawy.

Art. 15. § 1. Osobę, która ma być ubezwłasnowolniona, należy wysłuchać na rozprawie, w miarę potrzeby w obecności biegłego-lekarza.

§ 2. W tym celu sąd może zarządzić przymusowe doprowadzenie tej osoby albo, gdyby to było niemożliwe, wysłuchać ją przez sędziego wyznaczony lub wezwanego.

Art. 16. § 1. Postanowienie o ubezwłasnowolnieniu musi wyraźnie stwierdzać, czy ubezwłasnowolnienie jest całkowite, czy częściowe i z jakiego powodu zostało orzeczone.

§ 2. Postanowienie staje się skuteczne z chwilą ogłoszenia.

Art. 17. § 1. Sąd zarządza z urzędu przesłanie odpisu postanowienia, którym orzeczoneo ubezwłasnowolnienie, władzy opiekuńczej oraz miejscowo właściwej izbie notarialnej.

§ 2. Postanowienie o ubezwłasnowolnieniu podlega ujawnieniu w księdze hipotecznej (gruntowej) według obowiązujących w tej mierze przepisów.

Rozdział IV.

Uchylenie i zmiana ubezwłasnowolnienia.

Art. 18. § 1. Jeżeli odpadną przyczyny, dla których ubezwłasnowolnienie orzeczoneo, ubezwłasnowolnienie winno być uchylone.

§ 2. W razie poprawy w stanie psychicznym ubezwłasnowolnionego sąd może również ubezwłasnowolnienie całkowite zmienić na częściowe.

Art. 19. § 1. Do postępowania o uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia stosuje się odpowiednio przepisy art. 1—4, 10—12, 14—15 i 17 dekretu niniejszego z tą zmianą, że do wniosku o uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia uprawniony jest również sam ubezwłasnowolniony.

§ 2. Postanowienie o uchyleniu lub zmianie ubezwłasnowolnienia staje się skuteczne dopiero z chwilą jego prawomocności.

Rozdział V.

Koszty.

Art. 20. § 1. Koszty postępowania, które zakończone zostało postanowieniem, uwzględniającym wniosek o ubezwłasnowolnienie albo o uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia, obciążają ubezwłasnowolnionego

§ 2. Jeżeli wniosek został oddalony lub postępowanie umorzono, koszty obciążają wnioskodawcę: jeżeli wnioskodawcą był prokurator, koszty obciążają Skarb Państwa.

Art. 21. § 1. Od wniosku o ubezwłasnowolnienie, uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia, od zażalenia na postanowienie, kończące postępowanie w instancji, oraz od skargi kasacyjnej w postępowaniu, unormowanym dekretem niniejszym, pobiera się wpis stały w wysokości 200 zł.

§ 2. Od innych zażeń pobiera się wpis stały w wysokości 50 zł.

§ 3. Poza tym stosuje się odpowiednio przepisy o kosztach sądowych.

Rozdział VI.

Przepisy końcowe i przejściowe.

Art. 22. § 1. Z dniem wejścia w życie dekretu niniejszego tracą moc wszelkie przepisy w przedmiotach, unormowanych dekretem niniejszym.

§ 2. W szczególności uchyla się:

1) art. 1460¹²—1460²⁸ i 1673—1681 ustawy postępowania cywilnego z 1864 r., utrzymane w mocy art. XVII § 1 pkt 10 i 12 przepisów wprowadzających kodeks postępowania cywilnego;

2) §§ 8—74 ordynacji o ubezwłasnowolnieniu, wydanej rozporządzeniem ces. z dnia 28 czerwca 1916 r. (Dz. u. p. austr. Nr 207) wraz z wydanymi na jej podstawie rozporządzeniami;

3) §§ 645—687 ustawy o postępowaniu cywilnym z 1877 r., utrzymane w mocy art. XXXI § 2

pkt 4 przepisów wprowadzających kodeks postępowania cywilnego;

4) §§ 52, 57 ust. 1 pkt 2, 60 ust. 1 pkt 5 i 61 ustawy z dnia 17 maja 1898 r. o sprawach sądownictwa niespornego w brzmieniu obwieszczenia z dnia 20 maja 1898 r. (Dz. u. Rzeszy str. 339 i 771);

5) art. 109 przepisów o kosztach sądowych.

Art. 23. Do czasu jednolitego unormowania ustroju władz opiekuńczych władzą opiekuńczą w rozumieniu dekretu niniejszego jest na obszarze mocy obowiązującej kodeksu cywilnego Królestwa Polskiego sąd, powołany do zwołania rady rodzinnej lub opiekuńczej, na pozostałych obszarach Państwa — sąd opiekuńczy.

Art. 24. § 1. Postępowanie o ubezwłasnowolnienie, uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia, wszczęte przed dniem wejścia w życie dekretu niniejszego, toczy się aż do zakończenia według przepisów dotychczasowych.

§ 2. Postępowanie o uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia, orzeczonego przed dniem wejścia w życie dekretu niniejszego, wszczęte po tym dniu, odbywa się według przepisów dekretu niniejszego.

Art. 25. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 26. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1946 r.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Edward Osóbka-Morawski

Minister Sprawiedliwości:

Henryk Świątkowski